

OHOSKE

Opettajan
ohjausosaamisen
kehittäminen

Yhdessä Ohjaamaan – seminaari
8.9.2022

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI
KASVATUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
PEDAGOGISKA FAKULTETEN
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

OULUN
YLIOPISTO

Tampereen yliopisto

TURUN
YLIOPISTO

Yhteistyössä

PIKKUNORSSI

Rahoittaa

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

OHOSKE

Opettajan
ohjausosaamisen
kehittäminen

8.9.2022

YHDESSÄ OHJAAMAAN!

TY, Reflektiivisyys sensitiivisen ohjausosaamisen perustana

Tarja-Riitta Hurme ja Anitta Melasalmi

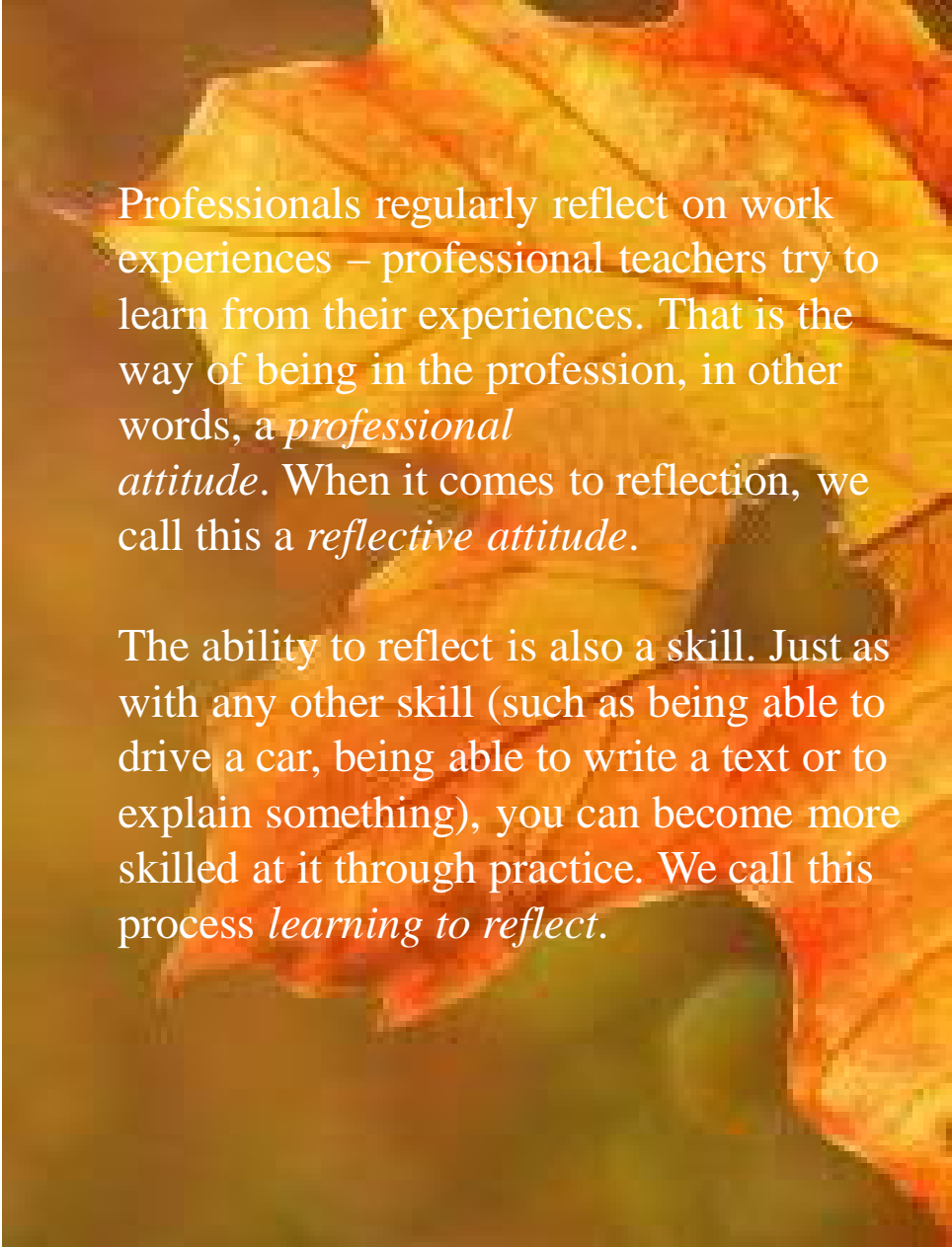

**TURUN
YLIOPISTO**

Opettajan ammatillisen kehittymisen perusta

- Opettajilla/mentorilla on elintärkeä rooli opiskelijoiden oppimisessa.
 - Voidakseen tehdä työnsä, opettajat tarvitsevat useita taitoja, kuten ainekohtaisia, pedagogisia, organisatorisia ja reflektiivisiä taitoja.
- Kansainvälisesti kyky reflektoida nähdään opettajien ammatillisen kehittymisen perustana.

Korthagen & Nuijten, 2022

Professionals regularly reflect on work experiences – professional teachers try to learn from their experiences. That is the way of being in the profession, in other words, a *professional attitude*. When it comes to reflection, we call this a *reflective attitude*.

The ability to reflect is also a skill. Just as with any other skill (such as being able to drive a car, being able to write a text or to explain something), you can become more skilled at it through practice. We call this process *learning to reflect*.

Opiskelijan toimijuus

- Toimijuus on tärkeä yhteisöllisessä tiedonrakentamisessa ja merkityksellisessä oppimisessa.
- Toimijuus ilmenee esimerkiksi
 - yksilöllisinä kokemuksina siitä, missä määrin opiskeluympäristö luo opiskelijalle mahdollisuuksia tai rajoitteita aktiiviselle osallistumiselle ja vaikuttamiselle sekä antaa hänelle minäpystyvyyden kokemuksia.
- On tärkeää, että opettajaopiskelijalla, mentorilla ja tuutorilla olisi yhteinen näkemys siitä, miten opiskelijan omaa toimijuutta voidaan parhaiten tukea ammatillisen identiteetin muutosprosessissa hyödyntäen systemaattisesti syvenevää reflektioprosessia.

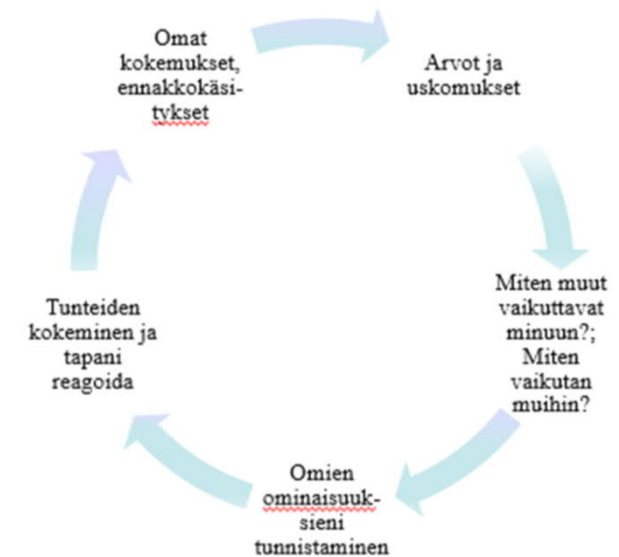

Kuvio 1. Opiskelijan toimijuuden ulottuvuudet ja resurssialueet (Jääskelä, Poikkeus et al., 2017).

Reflektiivisyys ja reflektio

- Refleksiivinen toiminta
 - Yksilön tutkiessa toimintaansa vuorovaikutuksessa, on kyseessä *itsereflektio* eli *refleksiivinen toiminta*
- Menneet kokemukset ja subjektiivinen ymmärrys vaikuttavat ihmissuhteiden laatuun ja vuorovaikutukseen muun muassa mentorin ja opettajaopiskelijan suhteessa
 - On tärkeää, että opettajaopiskelija käy refleksiivistä pohdintaa, joka tukee itsetuntemusta ja omien arvojen ja uskomusten tarkempaa tiedostamista.
- Mentorointisuhteessa refleksiivisyys mahdollistaa:
 - mentorin tutkivan objektiivisemmin tapaansa olla opettajaopiskelijan kanssa vuorovaikutuksessa

Reflektiivisyys?

Reflektio ja pedagoginen ajattelu

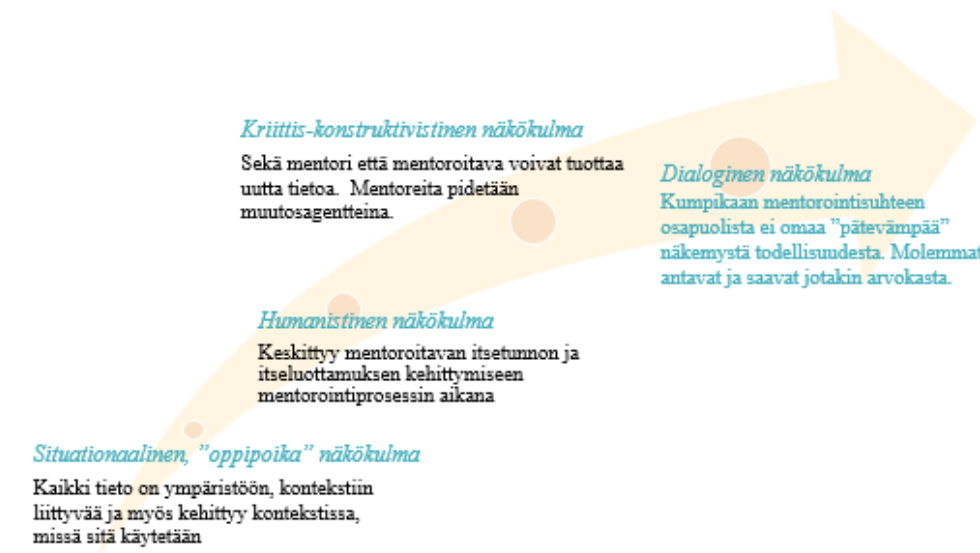
- Pedagoginen ajattelu edellyttää oman työn tarkastelun ja reflektion integroimista omaan ammatilliseen toimintaan.
 - *Toiminnan tasolla pedagoginen suhde todentuu ohjaajan vuorovaikutustavoissa ja -tyyleissä.*
 - *Objektiteorioiden tasolla pedagoginen suhde ohjaussuhteessa ilmenee tuen, empatian ja avun eleinä ja tekoina. Ohjaaja pyrkii helpottamaan opiskelijan prosessia ja tukemaan hänen kasvuaan.*
 - Pedagoginen suhde ohjauksessa kehittyy *metateoreettiselle tasolle* silloin, kun ohjaussuhteeseen ilmenee dialogisia piirteitä.

Ohjaussuhde pedagogisen ajattelun tasoilla

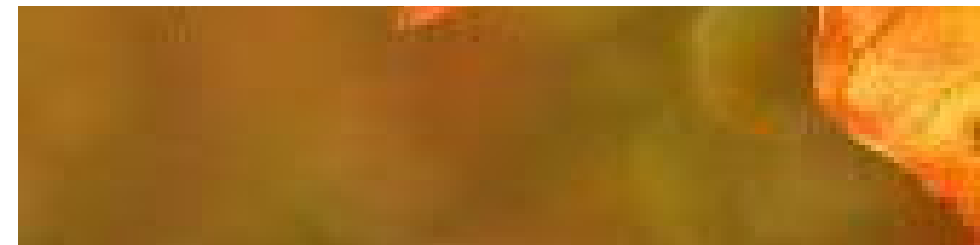
Ohjaussuhde	Opetus metateoria	ÄÄNEEN AJATTELIJA - roolimalli kriittisessä ajattelussa	ARGUMENTOIVA KUMPPANI – tukee kriittisen & eettisen ajattelun syntymistä	REFLEKTOIVA ASiantuntija – kriittinen dialogi opetuksen eettisistä ja yhteiskunnallisista kysymyksistä	
	objektiteoriat	SUUNNAN ANTAJA – roolimalli ajattelusta ja asenteista	KAIKUPOHJA – tukee opiskelijan käyttöteorian kehitystä	KANSSAKESKUSTELIJA – dialogia käyttöteorioista	
	toiminnan taso	NEUVONANTAJA – malli opettajan toiminnasta ja toimintatavoista	HELPOITAJA, TUKIJA – tukee opiskelijan käytännöllisiä taitoja	KANSSAKULKIJA – dialogi käytännön kysymyksistä	
		toiminnan taso	objektiteoriat	metateoria	
	Ohjaaja	Pedagoginen suhde			Opettajaksi opiskeleva

Mentoroinnin monologinen vs. dialoginen lähestymistapa

- Perunka kollegoineen havainnollistavat pohjautuen Wang & Odellin (2002) katsaukseen, mentorointia *neljän eriävän näkökulman avulla*, joiden avulla voi hahmottaa mentorointisuhdetta ja niissä havaittuja eroja.
 - *Oppipoika -mestari suhteessa* mentori siirtää omaa tietämystään mentoroitavalle ja auttaa mentoroitavaa ottamaan haltuun ja kehittämään kontekstiin liittyvää käytännön tietoa, mukaan lukien kontekstiin sopivia opetustekniikoita ja taitoa.
 - *Humanistinen* näkökulma keskittyy tukemaan mentoroitavan itsetuntoa ja itseluottamusta mentorointiprosessin aikana.
 - *Kriittis-konstruktivistinen näkökulma* katsoo, että sekä mentori että mentoroitava voivat tuottaa uutta, tietoa kritiikkinä vanhalle tiedolle, rakenteille ja opetuskulttuurille.
 - *Dialogisessa näkökulmassa* on keskeistä oikeudenmukaisuus ja lähestymistapa viittaa siihen, että sekä mentori että mentoroitava antavat ja saavat jotain arvokasta.

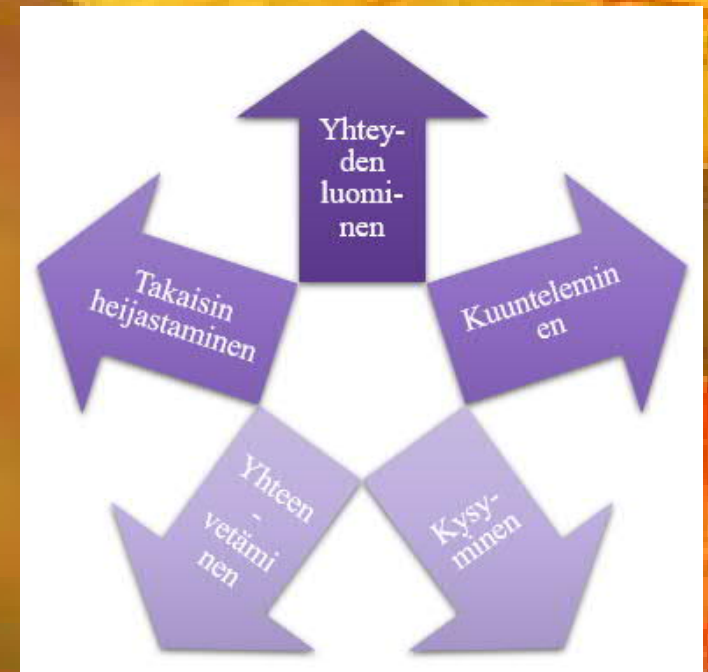

Kuvio: Mukaillen Perunka ym. (2012, s. 636)

Mentorin elintärkeät dialogiset taidot

- **Yhteydenluominen** edellyttää sen kaltaisen suhteen luomista mentorilta ja mentoroitavalta, jossa ei tuomita, joka on avoin ja jossa tuntuu helpolta olla.
- **Kuunteleminen** tai paremminkin aktiivinen kuunteleminen on taito keskittyä siihen, mitä joku sanoo ja osoittaa, että olet kuullut ja ymmärtänyt sanotun.
- Kuten myös opetuksessa, mentoroinnissa **kysymisen taito** on elintärkeä. Antamalla opiskelijan itse löytää ideat ja ratkaisut, edellyttää mentorilta kysymisen taitoa.
- ”**Takaisin heijastamalla**” mentori voi toimia peilinä, jonka avulla opiskelija voi nähdä ja kuulla itsensä kuten muut näkevät ja kuulevat hänet. Takaisin heijastamalla mentori tasapainoilee oman ja opiskelijan ymmärryksen tukemisen sekä sanotun asettamisen opiskelijan suuhun.

**TURUN
YLIOPISTO**